

سایت حقوقی دادآور

مشارکت مدنی به معنای در آمیختن سهامالشرکه نقدی یا غیر نقدی متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی متعدد، به نحو مشاع و به منظور انتفاع و طبق قرارداد است. در حقیقت مشارکت مدنی و اختلافات ناشی از آن یکی از دلایل مراجعه افراد به محاکم قضایی محسوب میشود.

مواد 571 به بعد قانون مدنی در باب شرکت است. شرکتهای به دو نوع مدنی و تجاری تقسیم میشوند. شرکتهای تجاری مشمول قانون تجارت هستند و به محض ثبت، از شخصیت حقوقی برخوردار میشوند اما شرکتهای مدنی یا مشارکت مدنی، تابع قانون مدنی هستند و شخصیت حقوقی ندارند؛ یعنی شرکا با سرمایه نقدی یا غیر نقدی جمع شده و با هم مشارکت میکنند. در حقیقت سرمایه یا اسامال میتواند منقول یا غیر منقول باشد. ماده 571 قانون مدنی که میگوید: "شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکین متعدد در شیء واحد به نحو اشاعه" نتیجه عقد شرکت است نه تعریف عقد شرکت. قانونگذار هیچ تعریفی از عقد شرکت ارائه نکرده است چرا که مواد این قسمت برگرفته از فقه امامیه است و بیشتر فقهای امامیه اعتقادی به عقد شرکت ندارند و قانونگذار نیز از نظر مشهور فقهای پیروی کرده است.

اجتماع مالکان متعدد شرکت به طور کلی به اعتبار حقوق مالکیت شرکا تشکیل میشود و نه خود شرکا. به عبارت دیگر، شرکت به مفهوم وسیع کلمه مبتنی بر رابطه حقوقی شرکا با یکدیگر است و نه رابطه شخصی آنها و تعدد مالکان نیز معمولاً از دو به بالا را در بر میگیرد.

شیء واحد مشارکت باید دارای موضوع معینی بوده و هر یک از شرکا نسبت به آن مالکیت داشته باشند. مشاع منظور از مشاع، آن است که مالکیت هر یک از شرکا محدود به جزء خاص و معینی از شیء مورد مشارکت نباشد بلکه به کل آن تعلق دارد. نظر فقهای متأخر در میان فقهای متأخر مرحوم "سید کاظم یزدی طباطبایی" در کتاب "عروها لوثقی" در باب شرکت و اقسام آن مواردی را مطرح کرده است و با صراحت میگوید که شرکا میتوانند عقد شرکت مستقلاً بدون امتزاج و اختلاط سرمایه ایجاد کنند. اگرچه قانونگذار در هیچ بخشی از قانون مدنی به صراحت نامی از عقد شرکت نیاورده اما مفسران میگویند منظور از شرکت، عقد شرکت است. بر اساس نظر عدهای از فقها، عقد شرکت وجود دارد اما پایه آن باید امتزاج سرمایهها باشد، این در حالی است که بر اساس نظر حقوقدانان مدرن امروزی شرکا میتوانند عقد شرکت مدنی را بدون امتزاج سرمایهها منعقد کنند. عقد شرکت یک عقد با نام و معین است هنگامی که این عقد ایجاد میشود، نتیجه آن، اشاعه است (اشاعه به معنای انتشار سهم هر یک از مالکان و صاحبان حق در تمام مال یا حق است) همچنین وقتی عقد شرکت منعقد میشود این عقد از باب اشاعه، لازم است اما از جهت دیگر، جایز و قابل فسخ است این عقد همانند عقد مضاربه بوده و از جمله عقود جایز است اما باید گفت که اشاعه این عقد، قابل فسخ نیست مگر اینکه با توافق شرکا، تقاضای تقسیم البته تقسیم به معنای عام شود. در مواد قانون مدنی آمده است که شرکت به دو نوع «عقد شرکت» و «شرکت غیر عقدی» تقسیم میشود. از جمله اقسام شرکت غیر عقدی میتوان به شرکت غیر عقدی ناشی از عقد بیع و شرکت غیر عقدی ناشی از ارث که شرکتهای قهری بوده و اراده اشخاص در ایجاد آن دخالتی نداشته است، اشاره کرد. ویژگیهای قرارداد مشارکت مدنی در مشارکت مدنی، بر خلاف مضاربه که سرمایه نقدی مورد نیاز را منحصراً مالک (مؤسسه) تأمین میکند، تأمین سرمایه اعم از نقدی و غیر نقدی با مشارکت شرکا صورت میگیرد. مشارکت مدنی در صورتی تحقق خواهد یافت که شرکا طبق قرارداد سهامالشرکه نقدی خود را به حساب مخصوصی نزد مؤسسه و به نام شرکت واریز کنند و چنانچه تمام یا قسمتی از سهامالشرکه، غیر نقدی باشد، باید با توافق شرکا، تقویم و ارزش ریالی آن در شرکت منظور شود. مشارکت مدنی در تأمین منابع مالی مورد نیاز در امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی مورد استفاده قرار میگیرد. مشارکت مدنی باید ظرف مدت یک سال خاتمه یابد و قرارداد مشارکت مدنی ظرف همین مدت قابل تسویه باشد. در مواردی که مشارکت مدنی برای امور تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، احداث مسکن و ساختمان صورت گیرد، حداکثر مدت 3 سال است. در مشارکت مدنی نحوه تسویه باید مشخص شود. در این خصوص، شریک متعهد میشود کالای احتمالی باقیمانده در پایان مدت قرارداد را به قیمتی که مؤسسه تعیین میکند، خریداری و قرارداد را تسویه کند. فروش اقساطی سهامالشرکه مؤسسه در مشارکت مدنی تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، احداث مسکن و ساختمان در زمان خاتمه قرارداد امکانپذیر است. مشارکت مدنی در امور بازرگانی، دارای شرایطی کاملاً مشابه مضاربه است، با این تفاوت که: 1- در مضاربه، صد درصد سرمایه، ولی در مشارکت مدنی درصدی از سرمایه مورد نیاز برای اجرای عملیات موضوع مشارکت از طرف مؤسسه تأمین میشود. 2- هزینههای قابل قبول منحصر به

هزینههای اصلی نبوده و هر نوع هزینه دیگر با توافق طرفین میتواند در قرارداد قید شود. 3- پرداخت سهامشرا که مؤسسه در مشارکت مدنی بر خلاف مضاربه که دفعتاً واحده و نقداً انجام میگردد، به دفعات میتواند تأمین شود. تفاوت عقد شرکت و شرکت غیرعقدی هنگامی که عقد شرکت ایجاد شد، نسبت به سرمایه، اشاعه صورت میگردد و در این نوع عقد شرکت، تصرف هر یک از شرکا در مال، مجاز است اما در شرکت غیرعقدی، تصرف مادی هر یک از شرکا در مال مشاع، بدون اذن همه شرکا جایز نیست همچنین هر گاه عقد شرکت توسط یکی از شرکا فسخ شود، تبدیل به یک شرکت غیرعقدی میشود. نحوه تنظیم مشارکت مدنی در عقد شرکت طرفین به مقدار سرمایه خود اشاره کرده و میزان سهام را ذکر میکنند؛ اگر دو نفر بخواهند یک عقد شرکت منعقد کنند، در صورتی که به مقدار سرمایه اشاره نشود، اصل بر بالمنصفه خواهد بود مگر این که خلاف آن به اثبات برسد. مشارکت در ساخت مشارکت در ساخت از جمله مصادیق مشارکت مدنی است؛ در این نوع مشارکت مالک و سازنده با هم شریک هستند؛ به این صورت که مالک صاحب زمین است و سازنده، سرمایهگذاری کرده و اقدام به ساخت میکند. به نقل از سایت حمایت